

Eskatologi, del 1

Talet om Jesu återkomst brukar komma i centrum under väckelsetider medan det gärna tonar bort när temperaturen sjunker i Guds församling och medlemmarna går i ide. Det står väldigt mycket i Bibeln om de yttersta tiderna, förbluffande mycket i GT. Frågan är varför vi skall veta något mer om Jesu återkomst än själva det faktum att han kommer. Jag menar att resten sköter väl Gud?

Bli inte lurad

Det finns en återkommande refräng i NT:

När Jesus lämnade templet och var på väg ut, kom hans lärjungar fram och visade honom på tempelbyggnaderna. ²Men han sade till dem: "Ni ser allt detta. Amen säger jag er: Här skall inte lämnas sten på sten. Allt skall brytas ner." ³När Jesus sedan satt på Oljeberget och lärjungarna var ensamma med honom, gick de fram till honom och frågade: "Säg oss: När skall detta ske, och vad blir tecknet på din återkomst och den här tidsålderns slut?" ⁴Jesus svarade dem: "Se till att ingen bedrar er. (Matt 24:1-4)

Vilket konstigt svar! De frågar om en tidpunkt och Jesus svarar med något helt annat. Vi lyssnar till Paulus:

När det gäller vår Herre Jesu Kristi ankomst och hur vi skall samlas hos honom, ber vi er, bröder, ²att inte så plötsligt tappa fattningen och bli skrämnda, vare sig av någon ande eller av något ord eller brev, som påstås komma från oss och som går ut på att Herrens dag har kommit. ³Låt ingen bedra er på något sätt. (2 Thess 2:1-3)

Här kommer samma tillsägelse: Se upp så ni inte blir lurade. Detta är alltså eskatologins viktigaste insikt. Den kommer först, den är viktigast.

Låt det ni har hört från början förbli i er. Om det som ni har hört från början förbli i er, kommer ni också att förbli i Sonen och i Fadern. ²⁵Och detta är vad han själv lovade oss, det eviga livet. ²⁶Detta har jag skrivit till er med tanke på dem som försöker leda er vilse. (1 Joh 2:24-26)

Den sista tiden blir en lurig tid. Det gäller att vaka vilket inte behöver betyda att sitta upp om nätterna. Starka impulser kommer att driva oss bort från det evangelium som vi har hört från början. Och detta är inte framtid. Johannes talar i presens eftersom läran kom på glid redan när den tappade sin judiska förankring. Det vi kallar klassisk kristendom kan behöva granskas på många sätt. Judiska kristna i så kallat "messianska församlingar" arbetar intensivt med dessa frågor. Finns det något som antyder att detta behövs?

Glappet mellan GT och NT

För de första kristna - inklusive Paulus - var GT den enda heliga skrift de hade. För oss finns det en avgrunds djup glipa mellan Bibelns båda huvudavsnitt. Den fanns inte för apostlarna. Den introducerades av Marcion på 140-talet e Kr.

Han menade lite förenklat att denna lidande värld inte var skapad av Jesu Fader utan av djävulen. Det är därför lidande och ondska har så stor plats – enligt honom. Denna djävul skulle vara GT:s gud medan NT åtminstone delvis (Marcion godkände inte alla böcker) pekar på en högre Gud som är god och har all makt.

På så vis fick han en smidig (bort-)förklaring till krigen i GT. På köpet fick judarna veta att deras utkorelse inte var från Gud utan från djävulen. Marcion blev utstött ur den tidiga kyrkan men man fick bara delvis tvättat bort hans villfarelse. Judarna som redan förut hade setts med avoghet fick nu en djävulsstämpel på sig som de lider av än i dag.

Grekisk filosofi

Kyrkofäderna och deras efterträdare som tidigt tappade all förbindelse med judendomen höll på fram till 1300-talet med att försöka koppla ihop den kristna tron med de grekiska filosoferna. När Galilei år 1633 av inkquisitionen dömdes till livslång husarrest för sina astronomiska iakttagelser så var det inte Bibeln han gick emot utan Aristoteles (384-322 f Kr). Han hade vid det här laget blivit nära nog identisk med evangeliet. Först år 2000 upphävde den katolska kyrkan domen mot Galilei, men då var han faktiskt död sedan rätt länge.

Med reformationen började man röja bort villfarelser som kommit in under den katolska medeltiden med dess relikdyrkan och dess förgudligande av Maria och dess upphöjande av Roms biskop till påvlig status. Men vi lider ännu av sammanblandningen av tro och filosofi. Och när försöken att rena evangeliet från katolicism gick till extrema höjder med religionskrig slog pendeln över åt andra hållet och vi fick den historisk-kritiska bibelforskningen där man började tävla om vem som kunde plocka bort mest ur Bibeln. De grekiska filosoferna blev i viss utsträckning kvar i teologin.

Läs Bibeln

Vi har därför all anledning att läsa Bibeln mycket mer än vi gör. Du kan som sagt ha mål för ditt läsande att glappet mellan GT och NT måste bort. Så länge det finns kvar har du ännu många elementära ting att upptäcka. Och så länge är du också teologiskt lättlurad av de influenser som den sista tiden kommer att bjuda på.

När?

Men denna luriga period ligger kanske i en behagligt avlägsen framtid? Ofta har man försökt avgöra den yttersta tidens ankomst genom att man pekat på att synden i såväl personligt leverne som i politiken och kulturen svämmat över alla bräddar. ”Nu måste den yttersta tiden vara inne.” Runt år 1000 var det mycken ängslan. Augustinus hade sagt at kyrkans epok skulle vara lika med tusenårsriket och när det var till ända skulle Jesus komma. Adventismen kom 1843 då William Miller började förkunna att Jesus skulle komma tillbaka den 22 oktober 1844. Som bekant gjorde han inte det och alla beräkningar har hittills slagit fel.

Himmel och jord skall förgå, men mina ord skall aldrig förgå. ³⁶Men om den dagen eller stunden vet ingen något, inte himlens änglar, inte ens Sonen, ingen utom Fadern.

³⁷Ty som det var i Noas dagar, så skall det vara vid Människosonens återkomst. ³⁸Som människorna levde dagarna före floden: de åt och drack, gifte sig och blev bortgifta, ända till den dag då Noa gick in i arken, ³⁹och de visste ingenting, förrän floden kom och ryckte bort dem alla – så skall Människosonens ankomst vara. ⁴⁰Då skall två män vara ute på åkern. Den ene skall tas med, den andre lämnas kvar. ⁴¹Två kvinnor skall mala på en handkvarn. Den ena skall tas med, den andra lämnas kvar.

⁴²Var därför vaksamma. Ty ni vet inte vilken dag er Herre kommer. ⁴³Men det förstår ni att om husets ägare visste när på natten tjuven kom, då skulle han hålla sig vaken och inte tillåta att någon bröt sig in i hans hus. ⁴⁴Var därför också ni beredda! Ty i en stund när ni inte väntar det kommer Människosonen. (Matt 24:35-44)

Business as usual

Jesus har sagt att han skall överlista oss alla. Så allt räknande borde vara meningslöst. Men så lätt ger sig inte alla. Hos Daniel finns nämligen ett ord som håller igång alla som ändå vill få en siffra på när det skall ske:

Men du, Daniel, göm dessa ord och försegla denna skrift till ändens tid. Många skall forska i den och kunskapen skall bli stor." (Dan 12:4)

Jag hörde detta men förstod det inte, så jag frågade: "Min herre, vad blir slutet på allt detta?" ⁹Då sade han: "Gå, Daniel, för dessa ord skall förbli gömda och förseglade till ändens tid. ¹⁰Många skall bli renade och tvagna och luttrade, men de ogudaktiga skall bedriva sin ogudaktighet och ingen ogudaktig skall förstå detta, men de förståndiga skall förstå det. ¹¹Från den tid då det dagliga offret blir avskaffat och förödelsens styggelse uppställd skall det gå 1 290 dagar. ¹²Salig är den som håller ut och hinner fram till 1 335 dagar. ¹³Men gå du bort till dess änden kommer. Sedan du har vilat skall du uppstå till din del vid dagarnas ände." (Dan 12:8-13)

Förseglingen skall hålla till ändens tid – ända tills Jesus kommer eller till tiden strax innan? Man kan ana ett "eftersom" i grundtexten. Eftersom texterna är förseglade kommer de rättfärdiga att bli visare och de orättfärdiga att fortsätta synda. ..."förseglade ända till slutet" är kanske rätt förståelse, och då kan vi sluta räkna.

Ett par exempel på hur somliga velat räkna ut när och hur det skall ske. 692 (= Klippmoskén) + 1290 = 1982, eller 692 + 1335 = 2027? Eller: När det har gått 6000 år efter skapelsen går denna in i en sabbat på tusen år = tusenårsriket.

Guds klocka

Vi skall kunna se när fikonträdet börjar att knoppas

Lär av en jämförelse med fikonträdet. Redan när kvisten blir mjuk och bladen spricker ut, vet ni att sommaren är nära. ³³När ni ser allt detta vet ni på samma sätt att han är nära och står vid dörren. ³⁴Amen säger jag er: Detta släkte skall inte dö, förrän allt detta händer. (Matt 24:32-34)

Alla Bibelns profetior är knutna till Israels folk. Jesus talar här om det fikonträd som han förbannat kanske bara någon dag tidigare. Vi kan göra en grov

bedömning. Trädet är Israels folk. Förbannelsen drabbade honom själv först av alla.

Mose får i slutet av ökenvandringen och slutet av sitt liv ge en översikt både över de 40 åren i öknen och över Israels hela kommande historia. Denna börjar med att folket föreläggs att ingå i ett *förnyat förbund* med Gud. *Detta är alltså inte förbundet på Sinai* vid ökenvandringens början som ju blev brutet redan i episoden med guldkalven. Här förnyas förbundet vid slutet av vandringen cirka 40 år och en ny generation senare. Till detta förnyade förbund knyts välsignelser för de lydiga och förbannelser för de olydiga. Dessa är betydligt starkare formulerade än motsvarande var från början vid Sinai berg.

Men deras barn var upproriska mot mig. De vandrade inte efter mina stadgar och höll inte mina föreskrifter, så att de följde dem, trots att den människa som handlar efter dem skall leva genom dem. De vanhelgade också mina sabbater. Då tänkte jag utgjuta min förbittring över dem och tömma min vrede över dem i öknen. ²²Men jag drog min hand tillbaka och det jag gjorde skedde för mitt namns skull, för att det inte skulle bli vanärat inför de folk som sett hur jag hade fört dem ut. ²³Jag lyfte min hand inför dem i öknen och svor att skingra dem bland folken och sprida ut dem i länderna, ²⁴eftersom de inte lydde mina föreskrifter utan föraktade mina stadgar och vanhelgade mina sabbater och såg långtansfullt efter sina fäders avgudar. ²⁵Därför gav jag dem också stadgar som inte var till nytta för dem och föreskrifter som inte kunde ge dem liv. (Hes 20:21-25)

Lagen = Kunskapens träd.

Men dessutom kom lagen in för att fallet skulle bli så mycket större. Men där synden blev större, där överflödade nåden ännu mer, ²¹för att, liksom synden fick herravälde genom döden, också nåden skulle få herravälde genom rättfärdigheten, som leder till evigt liv genom Jesus Kristus, vår Herre. (Rom 5:20-21)

Samtidigt vet Gud redan att folket som helhet kommer att svika också detta förbund. Det som då sker är att Israel skingras ut över jordens yta till en lång period av enastående lidande och förföljelse.

HERREN skall sprida ut dig bland alla folk, från jordens ena ände till den andra, och där skall du tjäna andra gudar som varken du eller dina fäder har känt, gudar av trä och sten. ⁶⁵Bland de folken skall du inte få någon ro eller någon vila för din fot. HERREN skall där ge dig ett bävande hjärta och förtvinande ögon och en ångestfylld själ. ⁶⁶Du skall sväva i största livsfara, du skall darra både natt och dag och inte vara säker för ditt liv. ⁶⁷Om morgonen skall du säga: "Om det ändå vore kväll!", och om kvällen skall du säga: "Om det ändå vore morgon!" Detta på grund av den fruktan du skall känna i ditt hjärta och den syn dina ögon skall se. ⁶⁸Och HERREN skall föra dig tillbaka till Egypten på skepp, på den väg om vilken jag sade till dig: "Du skall inte se den mer." Där skall ni bjuda ut er till salu som slavar och slavinnor åt era fiender. Men ingen skall vilja köpa. (5 Mos 28:64-68)

Mose igen:

¹När allt detta kommer över dig, välsignelsen och förbannelsen som jag har förelagt dig, och du lägger detta på ditt hjärta bland alla de hednafolk dit HERREN, din Gud, fördriver dig, ²och du vänder om till HERREN, din Gud, och lyder hans röst, i allt vad jag i dag befäller dig, du och dina barn, av hela ditt hjärta och av hela din själ, ³då skall HERREN, din Gud, göra slut på din fångenskap och förbarma sig över dig. HERREN, din Gud, skall då

åter samla dig från alla folk, dit han har skingrat dig. ⁴Även om dina fördrivna skulle vara vid himlens ände, skulle HERREN, din Gud, samla dig därifrån och hämta dig därifrån. ⁵HERREN, din Gud, skall föra dig in i det land som dina fäder har haft till besittning, och du skall besitta det. Han skall göra dig gott och föröka dig, mer än dina fäder.

⁶HERREN, din Gud, skall omskära ditt hjärta och dina efterkommandes hjärtan, så att du älskar HERREN, din Gud, av hela ditt hjärta och av hela din själ. Då ska du få leva. ⁷Och HERREN, din Gud, skall lägga alla dessa förbannelser på dina fiender och på dem som hatar och förföljer dig. ⁸Du skall på nytt lyssna till HERRENS röst och följa alla hans bud som jag i dag ger dig. ⁹HERREN, din Gud, skall ge dig överflöd i allt vad du företar dig och då det gäller dina barn, avkomman från din boskap och grödan från din mark. Ty så som HERREN fröjdade sig över dina fäder, skall han åter fröjda sig över dig och göra dig gott (5 Mos 29:16-30:9)

Den kommande historien skulle alltså bli att folket kom in i Löfteslandet, avföll än värre från Gud, spreds ut över hela jorden för att till sist få återvända till samma Löftesland. Är detta vad vi ser i dag? Fortsättning följer.